

246.

Na osnovu člana 83 stav 5 i člana 84 stav 1 Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni list RCG", broj 39/04 i "Službeni list CG" broj 14/10), Ministarstvo zdravlja, donijelo je

P R A V I L N I K
O BLIŽIM USLOVIMA, DUŽINI TRAJANJA, NAČINU OBAVLJANJA
PRIPRAVNIČKOG STAŽA, POLAGANJU STRUČNOG ISPITA, PLANU I PROGRAMU
PRAKTIČNOG RADA I OBUKE ZA PRIPRAVNIKE - ZDRAVSTVENE RADNIKE I
ZDRAVSTVENE SARADNIKE SA VISOKIM OBRAZOVANJEM

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Uslovi, dužina trajanja i način obavljanja pripravničkog staža, obaveze zdravstvenih ustanova prema pripravniku u toku trajanja pripravničkog staža, program pripravničkog staža, uslovi izvođenja i način evidencije tog staža, plan i program praktičnog rada i obuke, organizacija polaganja stručnih ispita, sastav i rad ispitnih komisija, sadržaj stručnih ispita, obrazac zapisnika o polaganju stručnih ispita, obrazac uvjerenja o položenom stručnom ispitu, obrazac i način vođenja pripravničke knjižice i način polaganja stručnog ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika sa visokim obrazovanjem, bliže se propisuju ovim pravilnikom.

Odredbe ovog pravilnika mogu se shodno primjenjivati i na lica sa stečenim visokim obrazovanjem koja se u zdravstvenoj ustanovi stručno osposobljavaju, odnosno obavljaju volonterski rad, u skladu sa posebnim zakonom.

Član 2

Zdravstveni radnici: doktori medicine, doktori stomatologije, diplomirani farmaceuti, diplomirani farmaceuti-diplomirani biohemičari, visoke medicinske sestre/tehničari, diplomirani fizioterapeuti primijenjene fizioterapije, strukovni nutricionisti- dijetetičari, strukovni sanitarno - ekološki inženjer / sanitarno-ekološki inženjer, strukovni farmaceutski tehničar; strukovni medicinsko-laboratorijski tehnolog; strukovni medicinski radiolog/ inženjer medicinske radiologije i zdravstveni saradnici: diplomirani biohemičari, diplomirani hemičari, diplomirani tehnolozi, diplomirani biolozi, diplomirani fizikohemičari, diplomirani inženjeri građevine, diplomirani inženjeri elektrotehnike, diplomirani inženjeri mašinstva, diplomirani inženjeri arhitekture, diplomirani matematičari, diplomirani ekonomisti, diplomirani pedagozi, diplomirani psiholozi, diplomirani defektolozi, diplomirani veterinari, obavljaju pripravnički staž u trajanju od devet mjeseci.

Sistematskim i organizovanim radom u toku obavljanja pripravničkog staža zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici sa visokim obrazovanjem (u daljem tekstu: pripravnici), osposobljavaju se za samostalno obavljanje poslova iz oblasti zdravstvene djelatnosti.

Pripravnički staž obavlja se praktičnim radom u zdravstvenim ustanovama, na poslovima posebno instruktivnim za pripravnike.

Zdravstvena ustanova obezbjeđuje pripravniku da u toku pripravničkog staža ovlada materijom obuhvaćenom planom i programom praktičnog rada i obuke pripravnika (u daljem tekstu: plan staža i program staža) utvrđenim ovim pravilnikom.

Pripravnički staž se obavlja pod neposrednim nadzorom zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika koga ovlasti zdravstvena ustanova, koji ima najmanje

dvije godine samostalnog rada i najmanje isti stepen školske sprema koju posjeduje pripravnik.

Izuzetno od stava 5 ovog člana, strukovni medicinski radiolog / inženjer medicinske radiologije i strukovni sanitarno - ekološki inženjer / sanitarno- ekološki inženjer pripravnički staž obavljaju pod neposrednim nadzorom doktora medicine odgovarajuće specijalnosti.

II PLAN STAŽA I PROGRAM STAŽA

a) Plan staža doktora medicine

Član 3

Plan staža doktora medicine obuhvata:

- 1) zdravstvenu zaštitu odraslih-opšta/porodična medicina – jedan mjesec i 20 dana;
- 2) zdravstvenu zaštitu žena - 20 dana;
- 3) zdravstvenu zaštitu djece i omladine jedan mjesec;
- 4) medicinu rada - 15 dana;
- 5) higijensko-epidemiološku zaštitu – jedan mjesec;
- 6) socijalnu medicinu - 10 dana;
- 7) interna medicina - jedan mjesec i 5 dana;
- 8) pneumoftiziološku zaštitu - 10 dana;
- 9) infektologiju - 10 dana;
- 10) psihijatriju - 10 dana;
- 11) neurologiju – 10 dana;
- 12) opštu hirurgiju sa traumatologijom - 20 dana;
- 13) fizikalnu medicinu sa rehabilitacijom - 10 dana;
- 14) sudsku medicinu - 10 dana.

b) Program staža doktora medicine

Član 4

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Zdravstvena zaštita odraslih-opšta/porodična medicina - jedan mjesec i 20 dana
 - učestvuje u pregledima, postavljanju početne i konačne dijagnoze, organizovanju dopunskih dijagnostičkih postupaka, propisivanju terapije, prepoznavanju sporednog dejstva lijekova, diferencijalnoj dijagnostici u ambulantnim uslovima, utvrđivanju potrebe konsultativnih pregleda, obradi bolesnika za specijalističke preglede, upućivanju bolesnika na ljeekarsku komisiju i ocjenu radne sposobnosti;
 - učestvuje u praktičnom sprovođenju primarne, sekundarne i tercijarne prevencije pojedinih oboljenja i stanja;
 - ovladava metodologijom pružanja obaveznih vidova zdravstvene zaštite i aktivne zdravstvene zaštite u odnosu na oboljenja od većeg socijalno-medicinskog značaja i sprovodi mjere na unaprjeđivanju životne sredine;
 - integriše zdravstveno-vaspitni rad u svakodnevnom radu;
 - učestvuje u kućnom liječenju bolesnika, vrši kućne posjete i ovladava tehnikom brze dijagnostike i terapije.
- 2) Zdravstvena zaštita žena - 20 dana

a) Izabrani doktor za žene - 10 dana

- ovladava tehnikom dijagnostike i terapije u ambulantno-polikliničkim uslovima;
- sprovodi mjere na sprječavanju, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji najčešćih ginekoloških oboljenja i poremećaja;
- učestvuje u radu savjetovaništa za trudnice i savjetovaništa za kontracepciju i stiče potrebno znanje o unaprjeđenju seksualnog i reproduktivnog zdravlja;
- učestvuje u obavljanju sistematskih pregleda žena u cilju ranog otkrivanja malignih oboljenja i sarađuje u izvođenju malih i hitnih intervencija u ginekologiji;
- primjenjuje zdravstveno-vaspitni rad u okviru svakodnevnog rada.

b) Porodilište - 10 dana

- obavlja pregled trudnica;
- kontroliše i prati zdravstveno stanje porodilja;
- savladava tehniku aktivnog vođenja normalnog porođaja;
- prihvata novorođenče;
- upoznaje se sa metodama reanimacije;
- vrši pregled posteljice i ovladava tehnikom revizije uterusa;
- kontroliše zdravlje babinjare;
- sprovodi zdravstveno-vaspitni rad na odjeljenju.

3) Zdravstvena zaštita djece i omladine – jedan mjesec

a) Izabrani doktor pedijatar - 20 dana

- upoznaje se i ovladava tehnikom blagovremene dijagnostike i terapije najčešćih oboljenja djece i mladih;
- upoznaje se i sprovodi dijagnostičke i terapijske postupke za blagovremeno otkrivanje, liječenje i rehabilitaciju najčešćih oboljenja i stanja ove populacije;
- obučava se za praćenje fizičkog i psihičkog rasta i razvoja djece i rano otkrivanje i sprječavanje poremećaja zdravlja;
- učestvuje u obavljanju sistematskih pregleda i sprovođenju imunizacije odojčadi, male i predškolske djece;
- daje savjete o ishrani i njezi djeteta i upoznaje se sa radom demonstracione kuhinje;
- sprovodi metode i sadržaje zdravstveno-vaspitnog rada sa roditeljima; uvježbava metode procjene psihofizičke i emocionalne zrelosti djece za upis u školu, kao i metode za razvrstavanje djece ometene u psihofizičkom razvoju;
- prati zdravstveno stanje, uslove smještaja i higijensko-epidemiološke prilike djece u dječijem vrtiću;
- upoznaje se sa programom imunizacije školske djece i omladine;
- vrši sistematske preglede i učestvuje u analizi nađenog stanja;
- sprovodi zdravstveno-vaspitni rad u okviru zdravstvene ustanove, škola, odnosno fakulteta i domova omladine sa posebnim naglaskom na bolesti zavisnosti i na humanizaciju odnosa među polovima;
- kontroliše životne i radne uslove školske sredine, kolektivni smještaj, ishranu i učestvuje u socijalno - medicinskoj sanaciji ovih sredina,
- u centru za djecu sa posebnim potrebama prepoznaje djecu koja imaju poteškoće u rastu i razvoju, kao i djecu sa hroničnim zdravstvenim problemima.

b) Dječije odjeljenje - 10 dana

- upoznaje se sa najčešćim oboljenjima djece i omladine koja se upućuju na stacionarno liječenje i uvježbava dijagnostiku, trijažu, terapiju i metode rehabilitacije;
- upoznaje se sa metodama i postupcima i tretmanu urgentnih stanja oboljenja djece;

- sprovodi zdravstveno-vaspitne aktivnosti sa majkama - pratiljama i djecom starijeg uzrasta.

4) Medicina rada - 15 dana

- upoznaje se sa organizacijom službe medicine rada;
- učestvuje u obavljanju prethodnih i periodičnih sistematskih pregleda zaposlenih;
- upoznaje se sa metodologijom svih pregleda i ocjenjivanjem i kontrolom radne sposobnosti zaposlenih;
- upoznaje se sa značajem ispitivanja i kontrole higijenskih uslova rada i učestvuje u saniranju životne sredine;
- radi na otkrivanju uzroka bolesti i povreda zaposlenih, proučava i preuzima mjere za njihovo sprječavanje;
- sprovodi zdravstveno-vaspitni rad u oblasti higijene rada, a posebno u sprječavanju pojave profesionalnih oboljenja i povreda na radu.

5) Higijensko epidemiološka zaštita – jedan mjesec

a) Higijena- 10 dana

- praktično se upoznaje sa osnovnim principima i mjerama u vezi sa higijenom rada, otklanjanjem otpadnih materija, osnovama zaštite od jonizujućeg zračenja, snabdijevanjem stanovništva zdravom pijaćom vodom;
- učestvuje u sprovođenju ankete o vodnim objektima u domaćinstvima, školama i slično;
- ovladava tehnikom uzimanja i slanja na pregled uzoraka vazduha, vode, namirnica i predmeta opšte upotrebe.

b) Epidemiologija- 10 dana

- upoznaje se sa mjerama na sprječavanju i suzbijanju zaraznih bolesti i epidemija i praktično ih sprovodi;
- vrši epidemiološka izviđanja i epidemiološke ankete;
- upoznaje se sa izradom analiza i njihovom praktičnom primjenom;
- učestvuje u organizovanju i sprovođenju obaveznih imunizacija i programa zdravstveno vaspitnog rada;
- upoznaje se sa postupcima u evidenciji i praćenju kretanja zaraznih bolesti od većeg socijalno-medicinskog značaja (prijavljivanje, objavljivanje, izračunavanje morbiditeta, mortaliteta, evidencija kliconoša i dr.);
- upoznaje se sa propisima i njihovom praktičnom primjenom u sprječavanju i suzbijanju zaraznih bolesti i obavezim imunizacijama, seroprofilaksi, hemioprofilaksi, klicionošama i dr.

c) Mikrobiologija- 10 dana

- radi na uzimanju i slanju materijala za bakteriološke, virusološke, parazitološke, mikrološke i serološke preglede;
- praktično se upoznaje sa značajem laboratorijske dijagnostike u svakodnevnom radu;
- uvježbava da tumači nalaze koji su dobijeni laboratorijskim pregledima.

6) Socijalna medicina - 10 dana

- upoznaje se sa osnovnim principima zdravstvene zaštite;
- prati i proučava zdravstveno stanje stanovništva;
- upoznaje se sa obavezim vidovima zdravstvene zaštite i aktivnom zdravstvenom zaštitom;
- ovladava metodama planiranja i programiranja u zdravstvu, sarađuje u izradi planova i programa;
- savladava osnove zdravstvene statistike i praktično ih primjenjuje;
- upoznaje se sa mjestom i ulogom zdravstvenog vaspitanja u zdravstvenoj zaštiti;

- ovladava metodologijom zdravstveno-vaspitanog rada u svakodnevnoj praksi;
- upoznaje se sa osnovnom koncepcijom organizacije zdravstvene službe i ovladava principima finansiranja u zdravstvu.

7) Interna medicina – jedan mjesec i 5 dana

- uvježbava i radi na dijagnostici, diferencijalnoj dijagnostici, terapiji i ranoj rehabilitaciji oboljenja koja se najčešće javljaju u radu doktora medicine (kardiovaskularna i respiratorna oboljenja, infekcije i bolesti urogenitalnog i digestivnog trakta i dr.);
- osposobljava se za dijagnostiku i terapiju akutnih i urgentnih stanja (infarkt, koma, kolaps, plućni edem, trovanje i dr.);
- upoznaje se sa osnovnim principima u otkrivanju, prevenciji i suzbijanju masovnih hroničnih oboljenja;
- stiče znanje u korišćenju i tumačenju osnovnih kliničkih i laboratorijskih analiza, rentgenografije i slično.

8) Pneumoftiziološka zaštita - 10 dana

- učestvuje u ranom otkrivanju, dijagnozi, sprječavanju, suzbijanju i rehabilitaciji tuberkuloznih bolesti i na diferencijalnoj dijagnostici i liječenju drugih pneumoftizioloških oboljenja;
- upoznaje se sa radom patronažne službe, zdravstvenim vaspitanjem, hemioprolifaksom, izdvajanjem djece iz ugrožene sredine, organizovanjem i sprovođenjem ambulantnog liječenja.

9) Infektologija - 10 dana

- ovladava epidemiološkom metodom - dijagnostike, diferencijalne dijagnostike, trijaže, a naročito urgentne terapije zaraznih oboljenja;
- koristi zdravstveno-vaspitni rad sa bolesnicima i pratiocima, u cilju sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti.

10) Neurologija- 10 dana

- uvježbava neurološku dijagnostiku;
- učestvuje u primjeni neurološke terapije i metode rehabilitacije;
- učestvuje u obradi značajnih neuroloških stanja instruktivnih za rad u opštoj praksi, u prvom redu dijagnoza, diferencijalna dijagnoza, rehabilitacija i ocjena radne sposobnosti apoplektičnog, epileptičnog i ishijadičnog sindroma, kao i kraniocerebralnih povreda.

11) Psihijatrija- 10 dana

- praktično radi na ranom otkrivanju, dijagnostici, terapiji i rehabilitaciji najčešćih psihijatrijskih oboljenja;
- učestvuje u tretmanu urgentnih stanja u psihijatriji;
- uvježbava uzimanje psihijatrijske anamneze i vrši psihološka testiranja.

12) Opšta hirurgija sa traumatologijom - 20 dana

- upoznaje se sa dijagnostikom, diferencijalnom dijagnostikom, terapijom i ranom rehabilitacijom najčešćih hirurških oboljenja i povreda;
- praktično radi malu hirurgiju sa davanjem injekcija, lokalne anestezije, vađenjem stranog tijela iz oka, nosa, uva, sukcijom, incizmom i sl.;
- uvježbava zbrinjavanje povreda iz domena traumatologije sa imobilizacijom, transportom, stavljanjem gipsane longete i repozicijom;
- osposobljava se za liječenje opekotina, prepoznavanje i tretiranje stanja šoka;
- obavlja reanimaciju pri određenim intervencijama;
- uvježbava i sprovodi metode dijagnostike i terapije urgentnih stanja u hirurgiji sa pružanjem prve medicinske pomoći.

13) Fizikalna medicina i rehabilitacija - 10 dana

- radi na utvrđivanju indikacije za rehabilitacioni tretman;
- obavlja metode i postupke koji se koriste u liječenju i osposobljavanju naročito u ambulantno-polikliničkim uslovima;
- upoznaje se sa principima ocjenjivanja radne sposobnosti bolesnika na rehabilitaciji i postupnog osposobljavanja za rad.

14) Sudska medicina - 10 dana

- vrši obdukcije;
- uvježbava klasifikaciju i kvalifikaciju mehaničkih, fizičkih i toksičnih povreda;
- upoznaje se sa odredbama Krivičnog zakonika o radu doktora i radu doktora u ulozi vještaka.

c) Plan staža doktora stomatologije

Član 5

Plan staža doktora stomatologije obuhvata:

- 1) maksilofacijalnu hirurgiju - 20 dana;
- 2) oralnu hirurgiju – jedan mjesec;
- 3) bolesti zuba- jedan mjesec i 10 dana;
- 4) bolesti usta - jedan mjesec;
- 5) ortopediju vilica - 25 dana;
- 6) dječiju i preventivnu stomatologiju - jedan mjesec i 10 dana;
- 7) stomatološku protetiku - jedan mjesec i 10 dana;
- 8) socijalnu medicinu - 10 dana;
- 9) opštu stomatologiju – jedan mjesec i 5 dana.

č) Program staža doktora stomatologije

Član 6

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

1) Maksilofacijalna hirurgija - 20 dana

- upoznaje se i praktično radi dijagnostiku i liječenje preloma vilice i zuba, dijagnostiku benignih i malignih tumora lica i vilice, dijagnostiku i liječenje infekcije dubokih predjela lica, infekcije koštanih tkiva vilice, dijagnostiku i konzervativno liječenje oboljenja temporomandibularnog zgloba;
- savladava konzervativno liječenje zapaljenja pljuvačnih žlijezda i dijagnostiku tumora pljuvačnih žlijezda;
- upoznaje se sa preoperativnom pripremom i postoperativnim liječenjem deformiteta vilice.

2) Oralna hirurgija – jedan mjesec

- praktično dopunjuje znanje iz oblasti dijagnostike, indikacija i kontraindikacija za oralno-hirurške intervencije;
- upoznaje se sa pripremom, zaštitom i oralno-hirurškim tretmanom hroničnih bolesnika;
- stiče praktično iskustvo iz oblasti anestezije i zbrinjavanja komplikacija nastalih u toku poslije izvođenja anestezije;
- praktično radi na svakodnevnom prijemu pacijenata, vađenju zuba, hirurškom vađenju zuba i zbrinjavanju komplikacija poslije vađenja zuba;

- upoznaje se sa savremenim metodama liječenja dentogenih infekcija;
- praktično izvodi hemostazu kod krvavljenja poslije oralno-hirurških intervencija i upoznaje se sa metodama i raspoloživim sredstvima lokalne hemostaze;
- asistira pri oralno-hirurškim intervencijama (impaktirani zubi, preprotetske intervencije, resekcije korijena i sl.).

3) Bolesti zuba – jedan mjesec i 10 dana

- praktično dopunjuje znanje iz preparacione tehnike, terapije karijes profunda, dijagnoze i diferencijalne dijagnoze oboljenja zuba i različitih metoda terapije kanala korijena;
- upoznaje se u praktičnom radu sa prednostima i nedostacima materijala za privremeno i stalno zatvaranje kaviteta i bioloških sredstava u terapiji oboljele pulpe i periodonocijuma.

4) Bolesti usta - jedan mjesec

- upoznaje se sa praktičnim radom kod oboljenja oralnih tkiva, sa dijagnostikom, opštom i lokalnom terapijom i laboratorijskom dokumentacijom;
- praktično radi na postavljanju dijagnoze i primjeni terapije kod paradentopatije;
- radi na dijagnostici (kliničkoj i laboratorijskoj) fokusa i njegovoj sanaciji.

5) Ortopedija vilica - 25 dana

- praktično se upoznaje sa postavljanjem blagovremene dijagnoze;
- sprovodi plan terapije u saradnji sa ortodontem;
- upoznaje se sa preventivnim mjerama koje se primjenjuju u ortopediji vilice.

6) Dječija i preventivna stomatologija - jedan mjesec i 10 dana

- praktično se upoznaje sa terapijom duboke kariozne lezije mliječnih zuba, terapijom oboljenja pulpe i preriapaksa mliječnih zuba, oboljenjima nekih djelova usne sluzokože i infektivnim oboljenjima usne sluzokože kod djece, protetskim nadoknadama kod prerade ekstrakcije mliječnih i stalnih zuba i sa hirurškim zahvatima kod patoloških procesa u djece;
- obavlja sistematske preglede zuba školske djece uz saniranje nađenog stanja;
- primjenjuje zdravstveno-vaspitni rad namijenjen djeci i roditeljima.

7) Stomatološka protetika - jedan mjesec i 10 dana

- praktično se upoznaje sa različitim metodama u izradi totalne, parcijalne i skeletirane proteze, izradi krunica i mostova i primjeni porculana u stomatološkoj protetici.

8) Socijalna medicina - 10 dana

- upoznaje se sa metodologijom rada na praćenju i proučavanju zdravstvenog stanja stanovništva, a posebno iz oblasti stomatološke zdravstvene zaštite;
- upoznaje se sa higijensko-epidemiološkim prilikama pod kojima stanovništvo živi i radi, principima zdravstvenog vaspitanja kao i sa mogućnošću korišćenja socijalno-medicinskih pokazatelja u svakodnevnom radu;
- upoznaje se sa osnovnim koncepcijama razvoja zdravstvene zaštite i elementima za ekonomično i racionalno poslovanje;
- upoznaje se sa osnovama zdravstvene statistike i njenom praktičnom primjenom.

9) Opšta stomatologija - jedan mjesec i 5 dana

- praktično ovladava pregledima, postavljanju dijagnoze, profilaksi, diferencijalnoj dijagnostici, terapiji;
- utvrđuje potrebu za konsultativnim pregledima, upućivanjem na specijalističke preglede i sl.;
- upoznaje se sa svim vrstama lijekova i medicinskog materijala koji se upotrebljavaju u svakodnevnoj praksi;

- upoznaje se sa mjestom i ulogom zdravstvenog vaspitanja u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti i primjenom zdravstveno- vaspitnog rada u svakodnevnoj praksi.

ć) Plan staža diplomiranih farmaceuta

Član 7

Plan staža diplomiranih farmaceuta obuhvata:

- 1) farmaceutsku tehnologiju sa farmakodinamikom - 8 mjeseci;
- 2) kontrolu kvaliteta lijekova – 15 dana;
- 3) farmaceutsku etiku i menadžment -15 dana.

d) Program staža diplomiranih farmaceuta

Član 8

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Farmaceutska tehnologija i farmakologija sa farmakoterapijom- (sedam mjeseci u apoteci i jedan mjesec u bolničkoj apoteci)

a) Tokom obavljanja pripravničkog staža u apoteci, upoznaje se sa:

- organizacijom rada u apoteci;
- gotovim lijekovima (farmaceutski oblik, jačinu, pakovanje, doze, upotrebu i farmakodinamsko dejstvo);
- radi na izdavanju gotovih lijekova, evidenciji o izdatim lijekovima i primjeni propisa o izdavanju lijekova;
- priprema i izdaje lijekove po magistralnim receptima (sterilne i nesterilne);
- pravi i ispituje galenske preparate u laboratoriji apoteke (sterilne i nesterilne);
- vrši kvantitativno ispitivanje i identifikaciju lijekovitih supstanci i druga ispitivanja u laboratoriji apoteke;
- izborom, planiranjem, snabdijevanjem; skladištenjem i čuvanjem aktivnih i pomoćnih supstanci i odgovarajuće ambalaže za izradu magistralnih i galenskih preparata;
- izdaje lijekove čiji je režim izdavanja bez recepta;
- prijemom, skladištenjem i čuvanjem lijekova medicinskih sredstava;
- vodi odgovarajuću dokumentaciju i evidenciju;
- načinom praćenja upotrebe lijekova i unapređivanjem farmakoterapijskih mjera i postupaka u racionalnoj upotrebi lijekova i medicinskih sredstava, savjetovanjem pacijenata o pravilnoj upotrebi lijekova i značajem pridržavanja propisane terapije, izbjegavanjem interakcija terapijskog dupliranja primjene lijekova, praćenjem, prijavljivanjem i izvještavanjem o neželjenim reakcijama na lijekove, vođenjem evidencije o receptima za lijekove koji sadrže opojne ili psihotropne supstance;

b) Tokom obavljanja pripravničkog staža u bolničkoj apoteci, upoznaje se sa:

- poslovima farmaceutske djelatnosti koji se sprovode na sekundarnom i tercijernom nivou zdravstvene zaštite kao što su planiranje, nabavka, prijem, skladištenje, distribucija lijekova unutar ustanove po trebovanjima sa odeljenja, finansijska administracija, informacioni poslovi - analize potrošnje.

- 2) Kontrola kvaliteta lijekova- u laboratoriji za kontrolu kvaliteta lijekova -15 dana

Tokom obavljanja pripravničkog staža upoznaje se sa:

- poslovima i organizacijom rada laboratorije za kontrolu lijekova;

- procedurama i uputstvima za rad u skladu sa smjernicama Dobre kontrolne laboratorijske prakse;
- ispitivanjem i kontrolom kvaliteta aktivnih, pomoćnih supstanci i ambalaže;
- primjenom odgovarajućih procedura za ispitivanje lijekova u skladu sa evropskom, nacionalnom ili drugim priznatim farmakopejama ili provjerenim metodama ispitivanja;
- obradom i procjenom rezultata ispitivanja;
- vođenjem laboratorijske dokumentacije;
- zakonskim propisima vezanim za ispitivanje i kontrolu lijekova.

3) Farmaceutska etika i menadžment -15 dana

Tokom obavljanja pripravničkog staža upoznaje se sa:

- primjenom etičkog kodeksa u praksi i procjenom profesionalne odgovornosti;
- ljudskim pravima i vrijednostima u zdravstvenoj zaštiti i pravima i dužnostima pacijenata;
- planom mreže zdravstvenih ustanova, organizacijom farmaceutskog sektora (od proizvodnje do pacijenta) i principima savremenog poslovanja;
- izradom planova i programa aktivnosti vezanih za sprovođenje farmaceutske zdravstvene djelatnosti, njihovom praćenju, analizi i evidenciji,
- radom epidemiološke službe i ulogom farmaceuta u vanrednim prilikama.

dž) Plan staža diplomiranih farmaceuta - medicinskih biohemičara

Član 9

Plan staža diplomiranih farmaceuta - medicinskih biohemičara, obuhvata:

- 1) medicinsku biohemiju - šest mjeseci;
- 2) sanitarnu hemiju – jedan mjesec i 10 dana;
- 3) toksikološku hemiju – jedan mjesec i 10 dana;
- 4) socijalnu medicinu - 10 dana.

đ) Program staža diplomiranih farmaceuta - medicinskih biohemičara

Član 10

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Medicinska biohemija- šest mjeseci
 - upoznaje se sa organizacijom rada u laboratoriji (uzimanje, prijem, konzerviranje i trijaža biološkog materijala i izdavanja i kontrola rezultata);
 - učestvuje u pravljenju rastvora i izvođenju analiza kao što su: krvna slika CE, leukocitna formula, koagulacija, hemijski pregled urina, analiza stolice, analiza sastojaka krvi, proteini, fibrinogen, ureja, mokraćna kisjelina, kreatinin, bilirubin, glukoza, trigliceridi, holesterol, gvožđe, kalcijum fosfat, ACT, ALT, alkalna fosfataza, anilaza i dr.
- 2) Sanitarna hemija- jedan mjesec i 10 dana;
 - upoznaje se sa propisima o zdravstvenom kvalitetu i zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe, sa osnovnim metodama analize vode za piće, mlijeka, mliječnih proizvoda, masti i ulja, mesa, mesnih proizvoda, konzervi, žitarica i proizvoda od žita, kafe i surogata, voća i povrća, alkoholnih i bezalkoholnih pića i predmeta opšte upotrebe i metodama za dokazivanje antioksidansa i konzervansa u namirnicama.
- 3) Toksikološka hemija- jedan mjesec i 10 dana;

- upoznaje se sa načinom uzimanja materijala za toksikološko hemijska ispitivanja, analizom materijala i tumačenjem rezultata i praktičnom primjenom fizičko-hemijskih metoda za ispitivanje toksičnih supstancija u atmosferi i biološkom materijalu (organi, krv, mokraća i dr.)

4) Socijalna medicina- 10 dana

- upoznaje se sa osnovama i principima zdravstvene zaštite, metodama planiranja i programiranja u zdravstvu;
- učestvuje u izradi programa i planova rada i ovladava osnovama zdravstvene statistike i ekonomike u zdravstvu.

e) Plan staža strukovnog medicinskog radiologa/ inženjera medicinske radiologije

Član 11

Plan staža strukovnog medicinskog radiologa/ inženjera medicinske radiologije obuhvata:

- 1) radiološka dijagnostika i magnetna rezonanca - 6 mjeseci;
- 2) radiološka terapija - 1 mjesec i 15 dana;
- 3) nuklearna medicina 1 mjesec;
- 4) socijalna medicina- 15 dana.

f) Program staža strukovnog medicinskog radiologa/inženjera medicinske radiologije

Član 12

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Radiološka dijagnostika i magnetna rezonanca - 6 mjeseci

- upoznaje se sa radom u radiološkoj dijagnostici, sa tehnikama i načinom dobijanja slike-filma, optimizacijama doze i zaštitom bolesnika;
- osposobljava se za korišćenje radiološke opreme u interventnoj radiološkoj dijagnostici, postavljanje, centriranje i njegu bolesnika, izborom faktora ekspozicije, optimizacija doze;
- sarađuje sa radiologom i drugim doktorima kao dio multidisciplinarnog tima;
- obučava se za vođenje medicinske dokumentacije i evidencije;
- u okviru oblasti kompjuterizovane tomografije obučava se za pripremu materijala i pripremu radiološke opreme, za postavljanje bolesnika u pravilan položaj za snimanje, za izbor odgovarajućeg softverskog programa za pregled, optimizaciju doze, za čuvanje kontrastnog i drugog materijala i opreme koja se koristi prilikom pregleda i za vođenje medicinske dokumentacije i evidencije;
- u dijagnostici sa magnetnom rezonancom upoznaje se sa načinom postupanja i pravilima pri radu u magnetnom polju, sa osnovnim principima fizike i upravljanja, opremom sa pulsnom sekvencom, sa izborom T1 ili T2 faze, proton slikom, karakteristikama tkiva kao i detekcijom i prijemom signala i sa korišćenjem cjelokupne dodatne i pomoćne opreme.

- 2) Radioterapija -1 mjesec

- upoznaje se sa radom u radiološkoj terapiji i ulogom u planiranju tretmana, multidisciplinarnim pristupom pri izvođenju tretmana i vođenju medicinske dokumentacije i evidencije;
- obučava se za zaštitu od zračenja i optimizaciju doze, rukovanje opremom za sprovođenje tretmana, postavljanje bolesnika, određivanju veličine polja, primjene kalupa i drugih parametara;
- upoznaje se sa standardnim i specijalnim metodama radioterapije, brahiterapije, te metoda terapijske primjene radionukleida i njihove praktične vrijednosti u liječenju zloćudnih tumora;
- upoznaje se sa načinom vođenja evidencije o tretmanu koji je primijenjen, kao i o čuvanju podataka.

3) Nuklearna medicina- 1 mjesec

- upoznaje se sa radom u nuklearnoj medicini, radiofarmacima, načinom njihovog dobijanja, skladištenjem, mužom generatora i mjerenjem radioaktivnosti, izračunavanjem tačnog volumena i aktivnosti, aseptičkim obilježavanjem radiofarmaka;
- obučava se za rukovanje opremom i obezbjeđivanjem tačnosti i pouzdanosti opreme, postavljanjem bolesnika u odgovarajući položaj, upoznaje se sa osnovnim parametrima za izbor optimalnih uslova.

4) Socijalna medicina- 15 dana

- upoznaje se sa higijensko-epidemiološkim prilikama pod kojima stanovništvo živi i radi i principima organizacije zdravstvene zaštite ;
- osposobljava za prikupljanje podataka iz oblasti zdravstvene statistike i izradom izveštaja u zdravstvu,
- obučava se za poslove zdravstvenog vaspitanja i promociju zdravlja.

g) Plan staža strukovnog sanitarno - ekološkog inženjera / sanitarno-ekološkog inženjera

Član 13

Plan staža strukovnog sanitarno - ekološkog inženjera obuhvata:

- 1) higijena i humana ekologija - 2 mjeseca;
- 2) unapređenje ishrane - 15 dana;
- 3) dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija - jedan mjesec;
- 4) kontrola i prevencija bolesti - 3 mjesca;
- 5) socijalna medicina - 15 dana;
- 6) laboratorija - jedan mjesec;
- 7) radna sredina - jedan mjesec

h) Program staža strukovnog sanitarno-ekološkog inženjera / sanitarno-ekološkog inženjera

Član 14

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Higijena i humana ekologija -2 meseca
- osposobljava se za samostalno uzorkovanje vode za piće, uzorkovanje površinske i otpadne vode, namirnica i predmeta opšte upotrebe, briseva sa radnih površina,

vazduha i sedimentne materije i obučava se za rad na uređajima za uzorkovanje vazduha i sedimenata;

- upoznaje se sa načinom odvajanja, kretanja i tretiranja sa infektivnim medicinskim otpadom, načinom pisanja i izradom izveštaja i vođenjem medicinske dokumentacije i evidencije.

2) Unaprjeđenje ishrane-15 dana

- upoznaje se sa antropometrijskim instrumentima i mjerenjima i procjenom stanja uhranjenosti, sa načinom utvrđivanja energetske potrebe, kao i potreba za hranljivim i zaštitnim materijama, sa protokolom izrade dijeta zdravih i bolesnih lica.

3) Dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija- jedan mjesec

- obučava se za samostalno obavljanje poslova dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije i upoznaje se sa procedurama sistema kontrole kvaliteta, kao i vođenjem medicinske dokumentacije i evidencije.

4) Kontrola i prevencija bolesti-3 mjeseca

- osposobljava se za rad u zdravstvenom nadzoru nad osobama koje podliježu obaveznom sanitarnom pregledu, zdravstvenom nadzoru nad kliconošama zaraznih bolesti, prijavljivanju i evidentiranju zaraznih bolesti, prijavljivanju i evidentiranju nezaraznih bolesti, u sprovođenju protivepidemijskih mjera;
- upoznaje se sa monitoringom hladnog lanca vakcina i kalendarom vakcinacije i uzimanjem materijala za laboratorijske analize u ustanovi i na terenu, sa intrahospitalnim infekcijama i mjerama za njihovo sprečavanje i vođenjem medicinske dokumentacije i evidencije.

5) socijalna medicina- 15 dana

- upoznaje se sa higijensko-epidemiološkim prilikama pod kojima stanovništvo živi i radi i principima organizacije zdravstvene zaštite;
- osposobljava za prikupljanje podataka iz oblasti zdravstvene statistike i izradom izvještaja u zdravstvu,
- obučava se za poslove zdravstvenog vaspitanja i promociju zdravlja.

6) Laboratorija- jedan mjesec

- upoznaje se sa postupcima analize vode, namirnica i predmeta opšte upotrebe i upoznaje se sa postupcima kontrole sterilnosti;
- upoznaje se sa radom laboratorije i procedurama analize uzoraka sanitarne hemije i toksikologijom.

7) Radna sredina- jedan mjesec

- upoznaje se sa postupcima za proveru održavanja higijene u radnoj sredini, i obučava se za prethodno i periodično ispitivanje sanitarno higijenskih uslova u radnoj sredini.

i) Plan staža strukovnih farmaceutskih tehničara

Član 15

Plan staža strukovnih farmaceutskih tehničara obuhvata:

- 1) apoteka - 7 mjeseci i 15 dana
- 2) bolnička apoteka - 1 mjesec
- 3) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom -15 dana

. j) Program staža strukovnih farmaceutskih tehničara

Član 16

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

1) Apoteka - 7 mjeseci i 15 dana

- upoznaje se sa organizacijom rada u apoteci,
- obučava se za izdavanje i prodaju lijekova čiji je režim izdavanja bez recepta, medicinskih sredstava, parafarmaceutskih proizvoda, dijetetskih suplemenata i drugih proizvoda u prevenciji i liječenju,
- upoznaje se sa principima Dobre apotekarske prakse
- upoznaje se sistemom za farmakovigilancu
- učestvuje u obradi recepata.

2) Bolnička apoteka - 1 mjesec

- osposobljava se za prijem lijekova, zavojnog materijala, sterilnih rastvora, sredstava za dezinfekciju,
- izdavanjem lijekova, medicinskih sredstava, zavojnog materijala za potrebe odjeljenja
- učestvuje u pripremi galenskih i magistralnih lijekova
- učestvuje u kompjuterskoj obradi podataka.

3) Socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom -15 dana

- upoznaje se sa osnovnim principima zdravstvene zaštite;
- upoznaje se sa osnovama organizacije zdravstvene službe;
- upoznaje se sa osnovama zdravstvene statistike.

k) Plan staža strukovnih medicinsko-laboratorijskih tehnologa

Član 17

- 1) biohemijska laboratorija - 3 mjeseca
- 2) 2) hematološka laboratorija - 2 mjeseca
- 3) transfuzija – 20 dana
- 4) patohistologija - 20 dana
- 5) mikrobiološke laboratorije - 2 mjeseca
- 6) socijalna medicina -20 dana

l) Program staža strukovnih medicinsko-laboratorijskih tehnologa

Član 18

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Biohemijska laboratorija - 3 mjeseca
- obučava se za uzimanje, prijem i trijažu biološkog materijala, primjenu standardizovanih postupaka u uzorkovanju, rukovanju i čuvanju biološkog materijala;
- upoznaje se i osposobljava za samostalan rad na aparatima u laboratoriji, sa uzrocima varijabilnosti rezultata laboratorijskih analiza;

- osposobljava se za izvođenje standardnih biohemijskih analiza, hemijski i mikroskopski pregled urina i pregled fecesa.

2) Hematološka laboratorija- 2 mjeseca

- osposobljava se za određivanje kompletne krvne slike na hematološkom brojaču i izradu standardnih hematoloških testova, određivanje fibrinogena, određivanje protrombinskog vremena i aktiviranog parcijalnog tromboplastinskog vremena.

3) Transfuzija-- 20 dana

- osposobljava se za samostalno uzimanje krvi, konzervaciju, čuvanje i transport krvi, ispitivanje i kontrolu krvi davalaca, prenatalna ispitivanja krvi i za pretransfuziona testiranja krvi i komponenta krvi.

4) Patohistologija- 20 dana

- osposobljava se za rad na fiksiranju i kalupljenju uzoraka, sječenju, bojenju i ostalim pripremama za dijagnostiku uzoraka.

5) Mikrobiološka laboratorija -2 mjeseca

- osposobljava se za obavljanje poslova u mikrobiološkoj laboratoriji;
- obučava se za sterilizaciju laboratorijskog posuda, rukovanje sterilnim materijalom, obrada, zasijavanje biološkog materijala na podloge, pravljenje i bojenje preparata, pravljenje hranjivih podloga i rad na mikrobiološkim analizatorima, kao i vođenje medicinske dokumentacije i evidencije.

6) Socijalna medicina i medicinska evidencija -20 dana

- upoznaje se sa osnovnim principima zdravstvene zaštite;
- upoznaje se sa osnovama organizacije zdravstvene službe;
- upoznaje se sa vođenjem medicinske evidencije.

lj) Plan staža diplomiranih biohemičara, diplomiranih hemičara, diplomiranih tehnologa, diplomiranih biologa i diplomiranih fizikohemičara

Član 19

Plan staža diplomiranih biohemičara, diplomiranih hemičara, diplomiranih tehnologa, diplomiranih biologa i diplomiranih fizikohemičara, obuhvata:

- 1) sanitarnu hemiju sa toksikologijom – šest mjeseci ;
- 2) biohemiju životnih namirnica sa osnovama ishrane – jedan mjesec i 20 dana;
- 3) bakteriologiju sa parazitologijom -20 dana ;
- 4) organizaciju laboratorijskih službi sa načelima socijalne medicine – 20 dana.

m) Program staža diplomiranih biohemičara, diplomiranih hemičara, diplomiranih tehnologa, diplomiranih biologa i diplomiranih fizikohemičara

Član 20

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Sanitarna hemija sa toksikologijom - šest mjeseci

- osposobljava se za vršenje rutinskih hemijskih analiza iz oblasti životnih namirnica i analiza toksikanata.
- 2) Biohemija životnih namirnica sa osnovama ishrane - jedan mjesec i 20 dana;
 - upoznaje se sa metodama vršenja analiza životnih namirnica, uzimanjem uzoraka i određivanjem pojedinih parametara (voda, pepeo, masti, ugljeni hidrati, vitamini i slično) i određivanjem hranjivih sastojaka namirnica i njihove energetske vrijednosti.
- 3) Bakteriologija sa parazitologijom - 20 dana;
 - upoznaje se sa uzimanjem životnih namirnica za bakteriološku analizu i vršenje tih analiza.
- 4) Organizacija laboratorijske službe sa načelima socijalne medicine - 20 dana;
 - upoznaje se sa organizacijom laboratorijske službe i organizacijom zdravstvene službe u cjelini.

n) Plan staža diplomiranih inženjera građevine, diplomiranih inženjera elektrotehnike, diplomiranih inženjera mašinstva i diplomiranih inženjera arhitekture

Član 21

Plan staža diplomiranih inženjera građevine, diplomiranih inženjera elektrotehnike, diplomiranih inženjera mašinstva i diplomiranih inženjera arhitekture, obuhvata:

- 1) higijenu sa sanitarnom mikrobiologijom - dva mjeseca;
- 2) sanitarnu tehniku i sanitarno inženjerstvo - tri mjeseca;
- 3) sanitarnu hemiju sa toksikologijom - tri mjeseca;
- 4) socijalnu medicinu sa organizacijom zdravstvene službe - jedan mjesec.

nj) Program staža diplomiranih inženjera građevine, diplomiranih inženjera elektrotehnike, diplomiranih inženjera mašinstva i diplomiranih inženjera arhitekture

Član 22

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Higijena sa sanitarnom mikrobiologijom - dva mjeseca
 - upoznaje se sa elementima komunalne higijene i zaštite životne sredine i osnovnim metodama sanitarne mikrobiologije.
- 2) Sanitarna tehnika i sanitarno inženjerstvo - tri mjeseca
 - praktično radi na terenu radi savladavanja metodologije, uzorkovanja i ovladava osnovama sanitarne tehnike;
 - praktično radi na programiranju sanitarnog inženjerstva.
- 3) Sanitarna hemija sa toksikologijom - tri mjeseca
 - obučava se za vršenje osnovnih sanitarno-hemijskih analiza, parametara životne sredine i toksikoloških ispitivanja.
- 4) Socijalna medicina sa organizacijom zdravstvene službe - jedan mjesec
 - upoznaje se sa metodama zdravstveno-vaspitanog rada sa pojedincima i grupama i mjestom i ulogom zdravstvenog vaspitanja u zaštiti zdravlja stanovništva.

o) Plan staža diplomiranih matematičara i diplomiranih ekonomista

Član 23

Plan staža diplomiranih matematičara i diplomiranih ekonomista obuhvata:

- 1) socijalnu medicinu - četiri mjeseca;
- 2) zdravstvenu statistiku i medicinsku evidenciju - tri mjeseca;
- 3) organizaciju zdravstvene službe - dva mjeseca.

p) Program staža diplomiranih matematičara i diplomiranih ekonomista

Član 24

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Socijalna medicina -četiri mjeseca
- upoznaje se sa osnovnim principima organizacije zdravstvene službe, ulogom i zadacima pojedinih zdravstvenih ustanova i podjelom rada u oblasti zdravstvene djelatnosti po nivoima zdravstvene zaštite.
- 2) Zdravstvena statistika i medicinska evidencija - tri mjeseca
- upoznaje se sa osnovama zdravstvene statistike i načinom prikupljanja i obrade podataka i izradom odgovarajućih izvještaja.
- 3) Organizacija zdravstvene službe-dva mjeseca
- upoznaje se se metodama zdravstveno-vaspitnog rada sa pojedincima i grupama i mjestom i ulogom zdravstvenog vaspitanja u zaštiti zdravlja stanovništva.

r) Plan staža diplomiranih pedagoga i diplomiranih psihologa

Član 25

Plan staža diplomiranih pedagoga i diplomiranih psihologa obuhvata:

- 1) kliničku psihologiju - šest mjeseci;
- 2) higijenu - dva mjeseca;
- 3) zdravstvenu statistiku - jedan mjesec.

s) Program staža diplomiranih pedagoga i diplomiranih psihologa

Član 26

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Klinička psihologija - šest mjeseci
- upoznaje se sa opštom metodologijom psihološkog istraživanja i elementima dječije, školske i drugih oblika psihologije;
- 2) Higijena – dva mjeseca upoznaje se sa elementima mentalne higijene, socijalne medicine i pedijatrije;
- 3) Zdravstvena statistika-jedan mjesec;
- savladava osnovne metode zdravstvene statistike.

š) Plan staža diplomiranih defektologa

Član 27

Plan staža diplomiranih defektologa obuhvata:

- 1) opštu defektologiju - tri mjeseca;

- 2) stručnu defektologiju - pet mjeseci;
- 3) socijalnu medicinu sa zdravstvenom statistikom - 15 dana;
- 4) higijena 15 dana.

t) Program staža diplomiranih defektologa

Član 28

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

1) Opšta defektologija - tri mjeseca

- učestvuje u sprovođenju mjera na ranom otkrivanju i rehabilitaciji djece sa smetnjama/teškoćama u razvoju;
- sprovodi-postupke defektološkog razvoja: motorike, kognitivnog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i razvoja govora;
- ovladava tehnikom aktivnog vođenja djeteta kroz dijagnostički postupak;
- učestvuje u procjeni kvaliteta ličnosti preko kojih dijete vrši neposredni kontakt sa okolinom: organizovanost psihomotorike, kvalitet osjećajnih stavova u odnosu na druge, kvalitet organizovanosti govora, kvalitet organizovanosti saznajnih funkcija, nivo socijalizacije, inteligencije, mišljenja i opšte tjelesne spremnosti za angažovanje u socijalnom polju djeteta;
- na osnovu izvršene procjene utvrđuje vrste tretmana i vremenske jedinice tretmana;
- obučava se da defektološki tretman izvodi različitim metodskim postupcima i sredstvima;
- organizuje dodatne dijagnostičke postupke;
- učestvuje u obavljanju konsultativnih pregleda.

2) Stručna defektologija - pet mjeseci

- upoznaje se sa metodologijom rada sa licima:
 - a) sa govorno - jezičkim poremećajima, teškoćama vezano za govorno ponašanje i poremećajima funkcije čitanja i pisanja (logopedija);
 - b) sa slušnim oštećenjima: gluvoća i nagluvost (surdologija);
 - c) sa tjelesnim oštećenjima (somatopedija);
 - d) sa sniženim intelektualnim sposobnostima (oligofrenologija);
 - e) slijepim i slabovidim (tiflogija);
 - f) sa poremećajima u društvenom ponašanju, radi prevencije i rehabilitacije (specijalna pedagogija).

3) Socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom - 15 dana;

- prati i proučava zdravstveno stanje lica sa smetnjama/teškoćama u razvoju i mjestom i ulogom zdravstvenog vaspitanja u zdravstvenoj zaštiti lica sa smetnjama/teškoćama u razvoju;
- ovladava metodama planiranja i programiranja u zdravstvu, sarađuje u izradi planova i programa;
- upoznaje se sa osnovama zdravstvene statistike i načinom prikupljanja i obrade podataka vodi defektološku evidenciju.

4) Higijena – 15 dana

- upoznavanje se sa elementima mentalne higijene i pedijatrije.

u) Plan staža diplomiranih veterinara

Član 29

Plan staža diplomiranih veterinaru obuhvata:

- 1) mikrobiologiju sa parazitologijom - četiri mjeseca;
- 2) epidemiologiju sa higijenom - četiri mjeseca;
- 3) organizaciju zdravstvene službe -jedan mjesec.

v) Program staža diplomiranih veterinaru

Član 30

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Mikrobiologija sa parazitologijom - četiri mjeseca
 - upoznaje se sa metodama opšte i specijalne bakteriologije i principima sanitarne bakteriologije;
 - ovladava metodama parazitološke dijagnostike.
- 2) Epidemiologija sa higijenom - četiri mjeseca;
 - ovladava epidemiologijom zaraznih bolesti, posebno zoonoza;
 - obučava se za prikupljanje epidemioloških podataka;
 - učestvuje u epidemiološkom izvođenju;
 - upoznaje se sa značajem mikrobiološkog i hemijskog zagađivanja parametara životne sredine i njihovim posljedicama na zdravlje ljudi.
- 3) Organizacija zdravstvene službe - jedan mjesec
 - upoznaje se sa osnovnim principima organizacije zdravstvene službe;
 - upoznaje se sa ulogom i zadacima pojedinih vrsta zdravstvenih ustanova i podjelom rada u oblastima zdravstva po nivoima zdravstvene zaštite.

z) Plan staža diplomiranih fizioterapeuta primijenjene fizioterapije

Član 31

Plan staža diplomiranog fizioterapeuta primijenjene fizioterapije obuhvata:

- 1) fizioterapiju - osam mjeseci i 20 dana
- 2) socijalnu medicinu i medicinsku evidenciju-10 dana.

ž) Program staža diplomiranih fizioterapeuta primijenjene fizioterapije

Član 32

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) fizioterapija - osam mjeseci i 20 dana
 - a) fizioterapija primarnog nivoa zdravstvene zaštite - dva mjeseca i 10 dana
 - ovladava tehnikama praktičnog rada;
 - upoznaje se sa fiziološkim i terapijskim djelovanjem, doziranjem, indikacijama i kontraindikacijama, terapijskih procedura:
 - elektroterapijske procedure;
 - sonoterapija;
 - fototerapija;
 - termoterapija;
 - mehanoterapija;

-kineziterapija odraslih (degenerativnih oboljenja,upalnih reumatskih bolesti, posttraumatskih stanja, neuroloških oboljenja, kroz indicirane programe terapijskih vježbi i tehnika);

- kineziterapija odojčadi i djece (habilitacija i rehabilitacija odojčadi i djece, kroz programe terapijskih stimulacija, vježbi, tehnika,edukacija).

b) Fizioterapija u specijalističko-ambulantnoj i bolničkoj djelatnosti - dva mjeseca i 10 dana

- ovladava metodama kinezi i fizioterapije i tehnikama praktičnog rada:

- elektroterapijskim procedurama: klasična elektro stimulacija , transkutana električna nervna stimulacija i MeshGlove stimulacija;

- visokofrekventne struje;

- biofeedback;

- magnetoterapija;

- fototerapija - laseroterapija;

- hidroterapija;

- mehanoterapija (aparatura i manuelna);

- kineziterapija odraslih u neurološkim oboljenjima, neurotraumatologiji i traumatologiji, ortopedskim oboljenjima i stanjima, reumatskim oboljenjima;

- kineziterapija odojčadi i djece kroz habilitacione i rehabilitacione programe vježbi, stimulacione terapije, specijalne terapijske tehnike po oblastima;

- rehabilitacija kardioloških pacijenata nakon akutnog infarkta miokarda;

- rehabilitacija pulmoloških pacijenata;

- rehabilitacija pacijenata sa ortopedskim oboljenjima, posttraumatskim i postoperativnim stanjima;

- rehabilitacija neuroloških pacijenata.

c) Fizioterapija tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite - 4 mjeseca

- osposobljava na sljedećim područjima obavljanja fizioterapeutske djelatnosti u okviru klinika i instituta:

- respiratorna kineziterapija;

- kineziterapija za prevenciju dekubitusa;

- kineziterapija i fizioterapija za tretman dekubitusa;

- kineziterapija za prevenciju kontraktura;

- kineziterapija i fizioterapija za tretman kontraktura;

- kineziterapija za prevenciju tromboze i embolije;

- kineziterapijske stimulacione tehnike (PNF, Brunstrom, Bobath, Kabath);

- kineziterapijski program za balans, koordinaciju i hod;

- kineziterapijski program nakon infarkta miokarda;

- kineziterapijski program nakon kardiohirurških intervencija;

- test ADŽ (Aktivnosti dnevnog života) i edukacija ADŽ po sprovedenom programu rehabilitacije;

- habilitacija i rehabilitacija odojčadi i djece, kineziterapija djece sa deformitetima kičmenog stuba, grudnog koša i ekstremiteta, (i post operativno);

- vježbe stimulacije senzomotornog razvoja i oštećenih funkcija CNS-a specifičnim tehnikama Bobath, Vojta, Kabath;

- stimulacione vježbe kod riziko odojčadi;

- program rehabilitacije pacijenata u neurologiji, ortopediji i traumatologiji, reumatologiji, pulmologiji i endokrinologiji, kardiologiji, kardiohirurgiji, neurohirurgiji.

2) Socijalna medicina i medicinska evidencija -10 dana

- upoznaje se sa osnovnim principima zdravstvene zaštite;
- upoznaje se sa obaveznim vidovima zdravstvene zaštite;
- upoznaje se sa osnovama zdravstvene statistike i organizacijom zdravstvene službe vođenjem medicinske evidencije;
- upoznaje se sa mjestom i ulogom zdravstvenog vaspitanja i njegovim sprovođenjem u svakodnevnoj praksi.

aa) Plan staža visokih medicinskih sestara/tehničara

Član 33

Plan staža visokih medicinskih sestara/tehničara, obuhvata:

- 1) zdravstvenu njegu - sedam mjeseci i 10 dana;
- 2) hitnu medicinsku pomoć i urgentna stanja - jedan mjesec;
- 3) socijalnu medicinu i medicinsku evidenciju - 10 dana;
- 4) higijenu sa epidemiologijom - 10 dana.

bb) Program staža visokih medicinskih sestara/tehničara

Član 34

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Zdravstvena njega - 7 mjeseci i 10 dana
 - osposobljava se za samostalan rad na zdravstvenoj njezi oboljelih i povrijeđenih.
- a) Zdravstvena njega internističkih bolesnika - 1 mjesec i 20 dana
 - priprema bolesnika za dijagnostičke procedure (funkcionalna ispitivanja, priprema za endoskopske i dijagnostičke procedure);
 - njega i specifični vidovi terapije bolesnika uz adekvatno praćenje realizacije sprovođenja ishrane kod hroničnih internističkih bolesnika.
- b) Zdravstvena njega u hirurgiji - 1 mjesec i 20 dana
 - priprema bolesnika za dijagnostičke procedure;
 - preoperativna priprema;
 - adekvatna postoperativna njega;
 - upoznavanje sa specifičnim medicinskim sredstvima koje se koriste pri određenim vrstama operacija.
- c) Zdravstvena njega u neurologiji - 1 mjesec
 - priprema bolesnika za dijagnostičke procedure;
 - adekvatno sprovođenje procedura rehabilitacije kod specifičnih neuroloških bolesti.
- d) Zdravstvena njega u psihijatriji - 20 dana, od čega 10 dana u centrima za mentalno zdravlje i 10 dana na klinici ili odjeljenju za psihijatriju;
 - prepoznaje osnovne psihijatrijske bolesti i bolesti zavisnosti i diferencije po stepenu urgentnosti zbrinjavanja;
 - upoznaje se sa sprovođenjem kompletnog terapijskog postupka sa adekvatnom rehabilitacijom.
- e) Zdravstvena njega u infektologiji - 10 dana
 - priprema bolesnika za dijagnostičke procedure;
 - zdravstveno vaspitni rad sa pacijentom i pratiocem.
- f) Zdravstvena njega u ginekologiji i akušerstvu - 1 mjesec
 1. Izabrani doktor ginekolog - 15 dana

- upoznaje se sa mjerama na sprječavanju, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji najčešćih ginekoloških oboljenja i poremećaja;
- upoznaje se sa radom u savjetovalištim za reproduktivno zdravlje i primjenom zdravstveno-vaspitnog rada kao i pripremom za odgovarajuće dijagnostičke procedure na primarnom nivou zdravstvene zaštite.

2. Odjeljenja za ginekologiju i akušerstvo - 15 dana

- priprema pacijentkinje za odgovarajuće dijagnostičke procedure;
- priprema za hirurške intervencije i adekvatno postoperativno praćenje pacijentkinja;
- primjenjuje standardne metode neophodne za utvrđivanje opšteg stanja pacijentkinje;
- ovladava procedurom porođaja.

g) Zdravstvena njega u pedijatriji - 1 mjesec

1. Izabrani doktor pedijatar - 15 dana

- upoznaje se sa programom imunizacije, vršenjem sistematskih pregleda;
- priprema pacijenta za dijagnostičke procedure;
- upoznaje se sa terapijskim postupcima za otkrivanje i liječenje kao i rehabilitaciju najčešćih oboljenja i stanja;
- upoznaje se sa radom savjetovališta za djecu i mlade i sprovođenjem zdravstveno-vaspitnog rada.

2. Odjeljenja pedijatrije - 15 dana

- priprema pacijenata za funkcionalna ispitivanja, za endoskopske i dijagnostičke procedure;
- učestvuje u njezi i specifičnim vidovima terapije pacijenta uz adekvatno praćenje realizacije sprovođenja ishrane kod hroničnih pacijenata;
- upoznaje se sa zdravstveno vaspitnim radom i edukacijom majki oboljele djece;
- upoznaje se sa metodama i postupcima u tretmanu urgentnih stanja kod djece.

2) Hitna medicinska pomoć i urgentna stanja - 1 mjesec

1. Jedinice hitne medicinske pomoći - 15 dana

- upoznaje se sa tehnikama pružanja hitne medicinske pomoći u redovnim i vanrednim prilikama i upotrebom neophodne medicinske opreme za pružanje hitne medicinske pomoći.

2. Jedinice intenzivnog liječenja - 15 dana

- upoznaje se sa savremenim dijagnostičkim i terapijskim procedurama koje se sprovode u definitivnom zbrinjavanju urgentnih stanja.

3) Socijalna medicina i zdravstvena statistika - 10 dana

- upoznaje se sa osnovnim principima zdravstvene zaštite;
- upoznaje se sa obaveznim vidovima zdravstvene zaštite;
- upoznaje se sa osnovama zdravstvene statistike, organizacijom zdravstvene službe i osnovama medicinske evidencije;
- upoznaje se sa mjestom i ulogom zdravstvenog vaspitanja i njegovim sprovođenjem u svakodnevnoj praksi.

4) Higijena sa epidemiologijom - 10 dana

- upoznaje se sa osnovnim principima i mjerama u vezi sa higijenom rada, otklanjanjem otpadnih materija, osnovama zaštite od jonizujućeg zračenja, otklanjanjem intrahospitalnih infekcija;
- upoznaje se sa značajem mikrobiološkog i hemijskog zagađivanja parametara životne sredine i njihovim posljedicama po zdravlje ljudi.

cc) Plan staža strukovnih nutricionista- dijetetičara

Član 35

Plan staža strukovnih nutricionista - dijetetičara, obuhvata:

- 1) organizaciju i ekonomiku ishrane - dva mjeseca;
- 2) dijetetiku - dva mjeseca;
- 3) ishranu zdravih i bolesnih lica - dva mjeseca;
- 4) higijenu i epidemiologiju - jedan mjesec;
- 5) obradu namirnica i pripremanje dijeta - jedan mjesec;
- 6) sanitarnu mikrobiologiju i sanitarnu hemiju - jedan mjesec.

dd) Program staža strukovnih nutricionista – dijetetičara

Član 36

U toku pripravničkog staža, u skladu sa planom staža i programom staža, pripravnik ovladava tehnikom praktičnog rada u sljedećim poslovima:

- 1) Organizacija i ekonomika ishrane - dva mjeseca
 - a) upoznaje se sa organizacijom rada kuhinjskog bloka;
 - b) upoznaje se sa tehnološkim procesom u objektima za organizovanu ishranu i to sa:
 - nabavkom, prijemom i skladištenjem namirnica;
 - tehničkom i termičkom obradom namirnica;
 - distribucijom gotovih jela i
 - čišćenjem i održavanjem posuđa.
 - c) obučava se za praćenje linije kretanja u kuhinjskom bloku:
 - posuđa, osoblja, sirovih i obrađenih namirnica, gotovih jela i otpadnog materijala.
 - d) učestvuje u organizaciji obrade podataka i primjeni informacionog sistema u organizovanoj ishrani:
 - ovladava osnovnim pokazateljima zdravstvene statistike;
 - upoznaje se sa osnovama zdravstveno - informacionog sistema;
 - učestvuje u zdravstveno - vaspitnom radu i praktičnoj primjeni savladanih metoda u promociji zdravih stilova života.
- 2) Dijetetika - dva mjeseca
 - upoznaje se sa ulogom ishrane u funkcionisanju organizma - makronutritijenti, mikronutritijenti, dnevnim potrebama, izvorima i zdravstvenim posledicama njihovog suficita ili deficita;
 - upoznaje se i praktično radi na piramidi ishrane;
 - učestvuje u procjeni energetske potrebe;
 - ovladava metodama ocjena stanja uhranjenosti (antropometrijska mjerenja, izračunavanje indeksa, ankete ishrane, funkcionalna ispitivanja);
 - upoznaje se sa značajem nutritivnih alergija;
 - ovladava postupcima u tehničkoj i termičkoj obradi namirnica i upoznaje sa promjenama u njihovom sastavu;
 - upoznaje se sa higijenskom i zdravstvenom ispravnošću namirnica i pripremljenog obroka;
 - upoznaje se sa načinom ocjene zdravstvene bezbjednosti namirnica i pripremljenih obroka.
- 3) Ishrana zdravih i bolesnih lica - dva mjeseca
 - proučava specifične faktore za programiranje ishrane korisnika (uslovi života, rada, ishrana u porodici, navike u ishrani, zdravstveno stanje korisnika i sl.);

- učestvuje u izradi jelovnika za posebne kategorije korisnika (trudnice, odojčad, djecu predškolskog i školskog uzrasta, sportista, starih osoba i sl.) u skladu sa njihovim energetske i nutritivne potrebama;
- učestvuje u planiranju i programiranju ishrane za posebna zdravstvena stanja (kardiovaskularne bolesti, oboljenja jetre i žučne kese, ulkusne i bubrežne pacijente i sl.)
- učestvuje u izradi jelovnika kod preobilne ili nedovoljne ishrane.

4) Higijena i epidemiologija - jedan mjesec

- upoznaje se sa higijenskim značajem vazduha, klime i mikroklimе, fiziološkim, higijenskim, epidemiološkim i toksikološkim značajem vode za piće, načinom vodosnadbijevanja i dezinfekcije vode;
- upoznaje se sa osnovama mentalne higijene;
- ovladava osnovnim metodama ocjene sanitarno higijenskih uslova u objektima za proizvodnju, promet i skladištenje hrane, vaspitno obrazovnim, rekreativnim i zdravstvenim ustanovama;
- savladava osnovne pojmove iz opšte epidemiologije (epidemija, pandemija, endemija, epidemiološki modeli, epidemiološka anketa);
- upoznaje se sa osnovnim karakteristikama alimentarnih, kapljičnih, i hidričnih zaraza;
- stiče osnovna znanja o dezinfekciji, dezinsekciji i deratizaciji;
- upoznaje se sa značajem i sadržajem sanitarnih pregleda;
- upoznaje se sa osnovnim karakteristikama alimentarnih toksiinfekcija i intoksikacija.

5) Obrada hrane i pripremanje dijeta - jedan mjesec

- ovladava metodama kombinacije namirnica, načina termičke obrade, primjene propisanih normativa i organoleptičke ocjene svježih i gotovih proizvoda;
- učestvuje u izradi jelovnika u skladu sa piramidom ishrane.

6) Sanitarna mikrobiologija i sanitarna hemija - jedan mjesec

- upoznaje se sa vrstom i ulogom mikroorganizama, posebno sa izazivačima kvarenja hrane, crijevnim bakterijama i parazitima;
- upoznaje se sa osnovama mikrobiološkog pregleda vode i mlijeka;
- upoznaje se sa mikrobiološkim značajem jaja, mlijeka i mliječnih prerađevina, mesa i prerađevina od mesa;
- učestvuje u ispitivanju osnovnih fizičko- hemijskih parametara vode za piće;
- učestvuje u vršenju pregleda konzervi i jaja;
- učestvuje u ispitivanju osnovnih parametara kvaliteta i bezbjednosti mlijeka, mliječnih prerađevina i mesa.

III PRIPRAVNIČKA KNJIŽICA

Član 37

Za zdravstvene radnike i zdravstvene saradnike koji obavljaju pripravnički staž vodi se posebna pripravnička knjižica.

Obrazac pripravničke knjižice dat je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio (obrazac broj 1).

Član 38

Pripravnik podnosi knjižicu sa drugim potrebnim dokumentima zdravstvenoj ustanovi koja ga je primila radi obavljanja pripravničkog staža, u koju se unose podaci o pripravniku i obavljenom pripravničkom stažu.

Zdravstvena ustanova iz stava 1 ovog člana, obrazuje dosije pripravnika u koji ulaže karton koji sadrži opšte podatke o pripravniku i podatke o toku obavljanja pripravničkog staža koji su identični sa podacima u knjižici.

Član 39

U knjižicu se upisuje datum početka i završetka staža, obavljanje staža po oblastima zdravstvene zaštite što ovjerava direktor zdravstvene ustanove u kojoj je pripravnik obavio pripravnički staž.

Ako u zdravstvenoj ustanovi iz člana 2 ovog pravilnika ne postoje uslovi za potpuno obavljanje staža po propisanom programu, datum početka i završetka djelova staža ovjerava direktor zdravstvene ustanove u kojoj pripravnik obavlja određeni dio staža.

Na stranama koje su predviđene za podatke o praktičnom radu pripravnika, zdravstvena ustanova u kojoj pripravnik obavlja staž upisuje podatke o mjestu i nazivu ustanove, jedinicama ustanove i vremenu trajanja praktičnog rada. Na mjestu predviđenom za opis poslova ovlašćeni zdravstveni radnik unosi podatke o poslovima koje je pripravnik upoznao kroz praktičan rad i po isteku vremena predviđenog za praktičan rad, upisuje ocjenu rada i ovjerava svojim potpisom.

IV SASTAV ISPITNE KOMISIJE

Član 40

Po isteku pripravničkog staža pripravnik polaže stručni ispit pred ispitnom komisijom (u daljem tekstu: Komisija) koju obrazuje Ministarstvo zdravlja (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Aktom o obrazovanju Komisije određuje se njeno sjedište, organ koji će obavljati administrativno-fnansijske poslove u vezi sa organizovanjem i polaganjem stručnih ispita, ispitivači i utvrđuje se naknada za predsjednika, članove Komisije i ispitivače.

Član 41

Komisiju pred kojom se polaže stručni ispit, čini predsjednik i četiri člana. Predsjednik i tri člana Komisije su zdravstveni radnici, specijalisti iz određenih grana medicine ili farmacije, odnosno oblasti zdravstvene zaštite sa najmanje tri godine rada poslije položenog specijalističkog ispita, a jedan član je diplomirani pravnik sa položenim stručnim ispitom i najmanje dvije godine rada.

Predsjednik i članovi Komisije imaju zamjenike. Komisija se imenuje na period od dvije godine. U Komisiju se mogu imenovati - angažovati ispitivači za određene predmete.

V NAČIN POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 42

Pripravnik koji je obavio pripravnički staž podnosi prijavu za polaganje stručnog ispita zdravstvenoj ustanovi, odnosno drugoj ustanovi ili organizaciji u kojoj je u radnom odnosu, a ona je dostavlja Ministarstvu radi ovjeravanja obavljenog pripravničkog staža i odobravanja polaganja stručnog ispita.

Uz prijavu za polaganje stručnog ispita dostavlja se: ovjeren prepis diplome visokog obrazovanja i pripravnička knjižica popunjena i ovjerena saglasno odredbama ovog pravilnika.

Pripravnici koji su obavili staž, a nijesu u radnom odnosu, prijavu za polaganje stručnog ispita sa ovjerenim prepisom diplome o završenom fakultetu i knjižicu neposredno podnose Ministarstvu.

Član 43

Ministarstvo odobrava polaganje stručnog ispita rješenjem, ako utvrdi da je pripravnik obavio pripravnički staž u skladu sa propisanim programom za polaganje ispita.

Rješenje o odobrenom polaganju stručnog ispita i vremenu polaganja dostavlja se pripravniku preko zdravstvene ustanove u kojoj je u radnom odnosu, odnosno neposredno ako nije u radnom odnosu. Rješenje se dostavlja i pripravniku kome polaganje stručnog ispita nije odobreno.

Član 44

Pripravnik polaže stručni ispit u vrijeme koje je određeno za polaganje.

Na zahtjev pripravnika polaganje stručnog ispita, iz opravdanih razloga (bolest, odazivanje na poziv vojnih i drugih organa i sl.) može se odložiti.

Jedan primjerak rješenja kojim se odobrava polaganje stručnog ispita dostavlja se Komisiji za polaganje stručnog ispita.

Kandidat kome je odobreno polaganje stručnog ispita obavještava se o danu polaganja stručnog ispita, najkasnije 15 dana prije dana određenog za polaganje.

Član 45

O toku stručnog ispita vodi se zapisnik na obrascu koji je dat uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio (obrazac broj 2).

Član 46

Po završenom stručnom ispitu Komisija ocjenjuje cjelokupni uspjeh kandidata.

Ocjenu o stručnom ispitu kandidata Komisija usvaja većinom glasova.

Stručni ispit se ocjenjuje sa "položio" ili "nije položio".

Po završenom stručnom ispitu predsjednik u prisustvu svih članova Komisije saopštava kandidatu rezultat polaganja stručnog ispita.

Član 47

Kandidat koji odustane od započetog polaganja stručnog ispita ili polaganja popravnog ispita, smatra se da ispit nije položio, o čemu se unosi zabilješka u zapisnik o polaganju stručnog ispita i ne može polagati taj ispit u roku od dva mjeseca od dana koji je bio zakazan za polaganje stručnog ispita.

Ukoliko kandidat bez opravdanog razloga ne pristupi polaganju stručnog ispita, taj ispit ne može polagati u roku kraćem od dva mjeseca.

Član 48

Kandidat koji ne pokaže zadovoljavajući uspjeh, iz jednog ili dva predmeta, na usmenom ispitu može polagati popravni ispit u roku koji ne može biti kraći od mjesec dana ni duži od tri mjeseca od dana polaganja stručnog ispita.

Kandidat koji ne položi stručni ispit može ponovo polagati taj ispit u rokovima koji ne mogu biti kraći od tri mjeseca.

Član 49

Pripravniku koji je položio stručni ispit izdaje se uvjerenje o položenom stručnom ispitu na obrascu broj 3, koji je dat uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Uvjerenje iz stava 1 ovog člana izdaje Ministarstvo, a potpisuje ga ministar i predsjednik Komisije.

Uvjerenje se izdaje u dva primjerka od kojih se jedan uručuje pripravniku, a drugi zadržava organ iz stava 2 ovog člana.

Član 50

Ministarstvo vodi evidenciju o položenim stručnim ispitima.

Član 51

Troškovi rada Komisije za kandidate koji polažu prvi put snosi zdravstvena ustanova, odnosno zdravstveni radnik ili zdravstveni saradnik, ako nije u radnom odnosu.

VI PROGRAM STRUČNOG ISPITA

Član 52

Stručni ispit se sastoji iz opšteg i posebnog dijela.

Stručni ispit se polaže usmeno.

Program opšteg dijela stručnog ispita obuhvata:

- 1) Ustavno uređenje Crne Gore;
- 2) Osnovno poznavanje propisa o radnim odnosima;
- 3) Propise o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju;
- 4) Propise o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 53

Program posebnog dijela stručnog ispita je:

A. Za doktore medicine:

- 1) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom;
- 2) opšta epidemiologija sa higijenom;
- 3) hirurgija (urgentna stanja i ratna hirurgija);
- 4) pedijatrija;
- 5) akušerstvo sa ginekologijom;
- 6) interna medicina;
- 7) sudska medicina.

B. Za doktore stomatologije:

- 1) dječija i preventivna stomatologija sa preventivnom ortopedijom vilice;
- 2) bolesti usta i zuba;
- 3) oralna hirurgija sa urgentnim stanjima u stomatologiji;
- 4) stomatološka protetika;
- 5) higijena;
- 6) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom.

C. Za diplomirane farmaceute:

- 1) farmaceutska tehnologija;

- 2) farmakologija;
- 3) kontrola lijekova;
- 4) higijena;
- 5) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom.

D. Za diplomirane farmaceute-medicinske biohemičare:

- 1) medicinska biohemija;
- 2) sanitarna hemija;
- 3) toksikološka hemija;
- 4) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom.

DŽ. Za strukovne medicinske radiologe

- 1) radiološka dijagnostika i magnetna rezonanca;
- 2) radiološka terapija;
- 3) nuklearna medicina;
- 4) socijalna medicina.

Đ. Za strukovne sanitarno-ekološke inženjere

- 1) higijena sa epidemiologijom;
- 2) sanitarna tehnika;
- 3) socijalna medicina;
- 5) radna sredina.

E. Za strukovne farmaceutske tehničare

- 1) farmakologija;
- 2) farmaceutska tehnologija;
- 3) higijena;
- 4) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom.

G. Za strukovne medicinsko-laboratorijske tehnologe

- 1) medicinska biohemija;
- 2) hematologija;
- 3) mikrobiologija;
- 4) patologija;
- 5) socijalna medicina sa medicinskom evidencijom:

H. Za diplomirane biohemičare, diplomirane hemičare, diplomirane tehnologe, diplomirane biologe i diplomirane fizikohemičare:

- 1) sanitarna hemija sa toksikologijom;
- 2) mikrobiologija i parazitologija;
- 3) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom.

I. Za diplomirane inženjere građevine, diplomirane inženjere elektrotehnike, diplomirane inženjere mašinstva i diplomirane inženjere arhitekture:

- 1) higijena sa sanitarnom mikrobiologijom;
- 2) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom;
- 3) sanitarna tehnika i sanitarno inženjerstvo;
- 4) sanitarna hemija sa toksikologijom.

J. Za diplomirane matematičare, diplomirane ekonomiste i druge zdravstvene saradnike sa završenim prirodno-matematičkim fakultetom:

- 1) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom;
- 2) higijena sa ekotoksikologijom.

K. Za diplomirane veterinare:

- 1) mikrobiologija sa parazitologijom;
- 2) sanitarna hemija;
- 3) toksikološka hemija;
- 4) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom.

L. Za diplomirane pedagoge i diplomirane psihologe:

- 1) klinička psihologija;
- 2) higijena;
- 3) socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom.

LJ. Za diplomirane fizioterapeute primijenjene fizioterapije:

- 1) fizioterapija;
- 2) socijalna medicina i zdravstvena statistika;
- 3) higijena sa epidemiologijom.

M. Za visoke medicinske sestre/tehničare:

- 1) zdravstvena njega;
- 2) hitna medicinska pomoć i urgentna stanja;
- 3) socijalna medicina i zdravstvena statistika;
- 4) higijena sa epidemiologijom.

N. Za diplomirane defektologe:

- 1) opšta - stručna defektologija;
- 2) socijalna medicina i zdravstvena statistika;
- 3) higijena sa epidemiologijom.

NJ. Za strukovne nutricioniste - dijetetičare:

- 1) organizacija i ekonomika ishrane;
- 2) dijetetika;
- 3) higijena sa epidemiologijom;
- 4) sanitarna mikrobiologiju i sanitarna hemija.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 54

Pripravnici koji su započeli pripravnički staž prije stupanja na snagu ovog pravilnika, pripravnički staž završiće na osnovu Pravilnika o planu i programu praktičnog rada i obuke, obrascu i načinu vođenja pripravničke knjižice, sastavu ispitne komisije i načinu polaganja stručnog ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika - pripravnika sa visokom školskom spremom ("Službeni list CG", br. 10/09 i 40/11).

Član 55

Komisija iz člana 40 ovog pravilnika, obrazovaće se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Do obrazovanja komisije iz stava 1 ovog člana stručni ispit polaže se pred Komisijom obrazovanom u skladu sa Pravilnikom o planu i programu praktičnog rada i obuke, obrascu i načinu vođenja pripravničke knjižice, sastavu ispitne komisije i načinu polaganja stručnog ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika - pripravnika sa visokom školskom spremom ("Službeni list CG", br. 10/09 i 40/11).

Član 56

Odredba člana 2 stav 6 ovog pravilnika primjenjivaće se do 15. marta 2016. godine.

Član 57

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o planu i programu praktičnog rada i obuke, obrascu i načinu vođenja pripravničke knjižice, sastavu ispitne komisije i načinu polaganja stručnog ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika - pripravnika sa visokom školskom spremom ("Službeni list CG", br. 10/09 i 40/11).

Član 58

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 011-14/2013-3

Podgorica, 26. februara 2013.godine

Ministar,
Prof. dr **Miodrag Radunović**, s.r.

**PRIPRAVNIČKA KNJIŽICA ZA ZDRAVSTVENE RADNIKE
I ZDRAVSTVENE SARADNIKE SA VISOKIM OBRAZOVANJEM**

Strana 1.

Prezime pripravnika

(očevo ime) i ime

Datum rođenja

Mjesto

Država

Diplomirao-la dana

Na fakultetu u

Broj i datum izdate diplome

Naziv i mjesto zdravstvene ustanove

(M. P.)

(direktor)

Staž započeo-la dana _____ godine

U _____
(Naziv i mjesto zdravstvene ustanove)

(direktor)

Naziv i mjesto zdravstvene ustanove

Naziv jedinice

Trajanje praktičnog rada od _____ godine.

(oblast zdravstvene zaštite)

Opis poslova:

Opis poslova:

Opisna ocjena rada:

(M.P.)

(direktor)

(Potpis i faksimil ovlašćenog radnika odnosno zdravstvenog saradnika)

Naredne strane 5, 6, 7, 8 itd. do 20. štampaju se prema obrascima sa strane 3. i 4.

CRNA GORA
MINISTARSTVO ZDRAVLJA

Broj: _____

U Podgorici, _____ godine

Pripravnik je staž započeo dana _____ godine i završio dana
_____ godine.

Pripravnički staž je obavljen u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima, dužini trajanja, načinu obavljanja pripravničkog staža, polaganja stručnog ispita, planu i programu praktičnog rada i obuke za pripravnike - zdravstvene radnike i zdravstvene saradnike sa visokim obrazovanjem ("Službeni list CG", broj)

(M.P.)

Po ovlašćenju ministra

(Radnik odgovoran za stručno usavršavanje zdravstvenih radnika)

**ZAPISNIK
O POLAGANJU STRUČNOG ISPITA
I**

Pred ispitnom komisijom, obrazovanoj rješenjem - Ministarstva zdravlja

Broj: _____

od _____ godine i polagao je stručni ispit

(Prezime i ime)

Zdravstveni radnik odnosno zdravstveni saradnik

Polaganje ispita odobreno je rješenjem Ministarstva zdravlja

Broj: _____

od _____ godine

Kandidat je završio

(Navesti fakultet)

Dana _____ godine i pripravnički staž za

(Navesti zvanje zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika).

Dana _____ godine.

II

Stručni ispit je polagao dana _____ godine

Ispit je započeo u _____ časova.

Postavljena su sljedeća pitanja, i to:

Obrazac broj 3.

(Mjesto za štambilj organa koji izdaje uvjerenje)

Oslobođeno od plaćanja takse po članu 14 Zakona o administrativnim taksama.

Na osnovu člana 37 Pravilnika o bližim uslovima, dužini trajanja, načinu obavljanja pripravničkog staža, polaganja stručnog ispita, planu i programu praktičnog rada i obuke za pripravnike - zdravstvene radnike i zdravstvene saradnike sa visokim obrazovanjem ("Službeni list CG", broj -), Ministarstva zdravlja, izdaje

UVJERENJE

Zdravstveni radnik ili zdravstveni saradnik polagao je u vremenu od

godine, stručni ispit za

pred Ispitnom komisijom organa nadležnog za poslove zdravstva.

Prema ocjeni Ispitne komisije

Položio-la je stručni ispit.

Predsjednik Ispitne komisije,

(Mjesto za potpis ministra)